

PID-verkosto

Seuraava tapaaminen

Suunnitteilla

Aiemmat tapaamiset

Edellinen tapaaminen
15.12.2023.

Pysyvien tunnisteiden
kansallisen tiekartan
julkaisu- ja
keskustelutilaisuus ma
17.4.2023 Helsingissä

Aiemmat tapaamiset

Liittyminen verkostoon

Voit liittyä verkostoon
ottamalla yhteyttä verkoston
koordinaattoriin (Jessica
Parland-von Essen, parland@csc.fi tai esim.
Twitterissä "@jpve").

Käytännössä jäsenyys
tarkoittaa liittämistä
verkoston s-postilistalle.
Verkostossa on runsaat 50
jäsentä eri organisaatioista.

Sivuston sisältö

[Pysyvien tunnisteiden
kansallinen tiekartta](#)

- [Infograafit](#)

[Kansallinen suositus hyviksi
käytännöiksi](#)

[Kansallinen pysyvien
tunnisteiden työryhmä](#)

- Kokoukset - Kansallisen
pysyvien tunnisteiden
työryhmä
 - 2023-11-15
Järjestäytymiskokous
 - 2024-02-07
työryhmän kokous
 - 2024-04-11
työryhmän kokous
 - 2024-05-21
työryhmän kokous
 - Kokousvalmistelu
 - 2023-12-11
Valmistelukou

[URN-tunniste](#)

PID-verkosto on avoin asiantuntijaverkosto pysyviä
tunnisteita hallinnoiville tahoille

PID Forum Finland

This wiki is a workspace for a national collaboration of stakeholders allocating and managing persistent identifiers.

[Pysyvien tunnisteiden kansallinen tiekartta](#)

<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023042138021>

[The National Roadmap for Persistent Identifiers for Finland](#)

<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2024032512910>

Suosituksia tunnisteiden käyttöön

- 1) Jos aineistolle on jo annettu ainutkertainen ja pysyvä tunnus, käytä sitä
- 2) Jos jollekin aineistotyypille on olemassa hallinnoitu ja standardoitu tunnistejärjestelmä, käytä sitä
- 3) Hyödynnä olemassa olevia, avoimia ja laajasti käytettyjä toimittajariippumattomia teknologioita
- 4) Jos valmista tunnistejärjestelmää ei ole ja luot oman organisaatiokohtaisen tunnistejärjestelmäratkaisun, suunnittele järjestelmä huolellisesti, vältä turhaa semantiikkaa ja valitse ratkaisu ja suunnittele tunnisteen niin, että sitä voidaan soveltaa myös pysyvänä toiminnallisena tunnisteena ja toimii myös verkossa eikä muutu ajan kuluessa
- 5) Huolehdi antamiesi tunnusten ainutkertaisuudesta ja pysyvyydestä, jotta niitä voidaan soveltaa myös esim. PAS-palvelussa (pitkäaikaissäilytys)
- 6) Noudata soveltamasi tunnistejärjestelmän ohjeita ja käytäntöjä. Jos järjestelmä on oma, luo sille selkeät käyttöohjeet
- 7) Kun identifioidusta tunnistetusta kohteesta tulee uusi versio, anna sille uusi tunnus ja huolehdi linkityksestä edellisiin versioihin tai – jos ne on poistettu – niiden metatietoihin
- 8) Älä käytä tunnuksia uudelleen tai tuhoa niitä
- 9) Jos käytät Cool URI –tunnuksia, tee niistä selkeitä ja hallinnoi niitä huolellisesti
- 10) Dokumentoi ja julkaise tunnusten jakelun käytännöt ja periaatteet
- 11) Toimi vastuullisesti

Kansallinen selvitys tehtiin vuonna 2018 YTI-hankkeessa.

Pysyvien tunnisteiden kansallinen tiekartta julkaistiin vuonna 2023

PID

Lyhenne PID tulee sanoista Persistent Identifier

Mikä on pysyvä tunniste?

Tiedon jäljitettävyyden ja luotettavuuden edellytyksiä hyvälle hallinnolle. Siirtyminen digitaalisiin palveluihin ajankohtaistaa tiedon yksilöinnin tarpeen myös pitkällä aikavälillä ja järjestelmistä riippumattomalla tavalla. Jotta kansallinen voi luotettavasti seurata asiointinsa etenemistä ja tietojensa hallintaa, on tiedon oltava todennettavissa ja jäljitettävissä. Myös tietosisältöjen on oltava yksilöityjä ja niiden elinkaarta on hallittava suunnitelmallisesti. Tunnisteiden käyttö on tällöin välttämätöntä.

- Aaltodoc
- Fairdata-palvelut (CSC)
- Helsingin yliopisto
- IDA-tutkimusaineistot
- Jyväskylän Yliopisto
- Kansallisarkisto
- Kielipankki
- Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
- Tietoarkisto
- Tutkimusinfrastruktuurien tietopankki

DOI-tunniste

- Crossref
- DataCite
- Fairdata-palvelut

Handle

- ePIC
 - Tapahtumat

Finlex

Lajitieto

Paikkatieto

Henkilötunnisteet ja tunnistamismenetelmät

- Eduuni-ID - identiteetin- ja käyttöoikeuksienhallinta
- Haka-käyttäjätunnistusverkosto
- Henkilötunnus
- ORCID tutkijatunniste
- SATU - Sähköinen asiointitunniste
- Virtu kertakirjautumisratkaisu

Tunnuskäytänteet julkisessa hallinnossa - linjaukset ja kehitysehdotukset

Kutsu organisaatiolle osallistua Kansalliseen pysyvien tunnisteiden -työryhmään

Tapaamiset

- PID-tapaaminen 2.5.2016
- PID-tapaaminen 18.11.2016
 - Ehdotus YTI-hankkeelle
- PID-tapaaminen 20.1.2017
- PID-tapaaminen 7.5.2019
- PID-tapaaminen 15.11.2019
- PID-tapaaminen 10.9.2020
- PID-tapaaminen 1.6.2021
- PID-tapaaminen 21.10.2021
 - PID-tiekartta
- PID-tapaaminen 17.11.2021
- PID-tapaaminen 15.12.2021
- PID-tapaaminen 19.1.2022
- PID-tapaaminen 16.2.2022
- PID-tiekartan kirjoitusseminaari 6.4.2022
 - 1. Yhteisen tahtotilan luominen ja tunnisteiden käytön edistäminen
 - 2. Tunnistejärjestelmien

Yksittäinen tunnus identifioi aina jotakin: esimerkiksi julkaisun, asiakirjan, henkilön tai organisaation. Niitä koskevan informaation paikallistamisen ja saatavuuden takaamiseksi tarvitaan suunnitelmallisuutta ja yhteisiä pelisääntöjä – sekä pysyviä tunnisteita. Tässä selvityksessä käsittelemme tätä luotettavan yksilöinnin haastetta. Nykytilan kartoituksen ohella selvityksessä esitetään keinoja tunnistejärjestelmien ja tunnusten käytön tehostamiseksi.

Yleiskielessä käytetään vaihtelevasti termejä tunniste ja tunnus. Tässä käytetään määritelmää, jonka mukaan tunnistejärjestelmistä jaetaan tiettyjen määriteltyjen käytäntöjen mukaisesti yksittäisiä tunnuksia. Pysyillä tunnisteilla (persistent identifier) tarkoitetaan ainutkertaisia ja pysyviä tunnuksia, jotka ovat toiminnallisia Internet-verkossa. Työryhmä katsoo, että pysyvät tunnisteet ovat tietohallintolain (634/2011) mukaisia yhteentoimivuuden kuvauksia ja määrittäjiä.

Tunniste verkkosivulla

Ihanteellisessa tilanteessa verkossa näkyvää tunnistetta klikkaamalla käyttäjä pääsee aina alkuperäisen, yksilöidyn tiedon äärelle ja myös kone osaa tulkita tämän linkityksen sekä ymmärtää minkä tyyppisestä sisällöstä on kyse.

Tarjolla on sekä organisaatioiden sisäiseen käyttöön toimivia ratkaisuja että ulkopuolisia PID-palveluita. Esimerkiksi [paikkatiedolle](#), [julkaisuille ja digitaalisille resursseille](#), [tutkijoille](#) sekä [opetus- ja koulutusosalalle](#) on olemassa eritasoisia ohjeistusta ja palveluita yksilöivien tunnisteiden ja niiden käytön osalta. Asiasanoille löytyy puolestaan tunnisteita [Finto](#)-palvelusta, jossa on myös hallinnonalan sanastoja. Finto tarjoaa myös [tieteenalaluokistusta](#). Kehitteillä on myös kansallinen Nimitietopalvelu. Yhteisten tunnisteiden, kuten [ORCID:in](#) käyttö helpottaa yleensä toimintaa huomattavasti ja on siksi suositeltavaa.

Mikäli käytössä on omia järjestelmiä joissa on verkkoon näkyviä tunnisteita, on syytä huolehtia siitä, että ne ovat vähintään [EU-kommission ohjeiden](#) sekä [W3C:n suositusten](#) mukaisia. Mikäli on kyseessä on tavallinen URI sen vakaudesta on pidettävä huolta. Ulkoista palvelua valittaessa on puolestaan syytä tarkistaa, että järjestelmä on teknisesti luotettava, auktoritatiivinen, joustava metadatan esittämisen suhteen sekä yhteentoimiva omien ja kansallisten järjestelmien kanssa. Myös resoluointiin tarvetta on syytä pohtia.

Erilaisia PID-järjestelmiä käytetään yhä useammin, sillä yksinkertaiset URI-tunnisteet eivät välttämättä ole riittävän pysyviä verkko-osoitteiden, -sivustojen tai organisaatioiden rakenteiden muuttuessa. Domainia valittaessa kannattaakin mieluummin valita domain-nimi, joka kuvaa kyseistä tietovarantoa mahdollisimman hyvin, eikä organisaation nimeä sisältävää domain-nimeä. URI-tunnisteet voivat kuitenkin olla pysyviä niin kauan kuin niitä hallinnoiva organisaatio omistaa oikeuden kyseiseen verkko-osoitteeseen. PID-järjestelmän tunnisteet ovat puolestaan pysyviä niin kauan kuin palvelu on olemassa, eikä esimerkiksi verkkosivun osoitteen muutos vaikuta niihin. PID-järjestelmän, kuten esim. Handlen, ylläpitäminen vaatii kuitenkin jatkuvaa teknistä ylläpitoa ja osaamista. Content negotiation -mekanismin avulla järjestelmä voi myös sopeuttaa vastauksensa riippuen kyselyn agentista siten, että esimerkiksi selaimelle vastataan html-dokumentilla ja RDF-lukijan saadessa RDF-tiedoston. Tämä mahdollistaa uusien formaattien lisäämisen järjestelmään myöhemmin.

Linkkejä:

- [Elektronisten julkaisujen identifiointi 2021](#)
- [Selvitys kansallisesta nimitietopalvelusta](#)
- [EU komission ohje](#)
- [European Interoperability Framework EIF](#)
- [EOSC PID Policy](#)
- [PID Architecture for EOSC](#)
- [Ohje organisaatioille PID:ien käyttöönottoon](#)
- [ANDS Expert Guide](#)
- [Dynaamisen datan viittaussuositus](#)
- [Research Data Alliance PID-KOULUTUS 31.8.-2.9.2016](#)
- [Uutinen PURLin siirtymisestä Internet Archiveille 27.9.2016](#)
- [Paikkatieto:](#)
- [Spatial Data on the Web](#) - current draft for final review 16022017 by joint W3C and OGC WG; ohjeistaa mm. URI-käytänteitä
- [JHS 193 Unique identifiers of the geographic information](#) - JHS 193 Paikkatietojen yksilöivät tunnisteet 2015-09-02
- [White paper on PIDINST \(RDA\)](#)

hallinnan ja kestävän
rahoituksen
organisointi

- 3. Infrastruktuurin
kansallinen
kehittäminen

- PID-tapaaminen 18.5.2022
- PID-tapaaminen 22.6.2022
- PID-tapaaminen 28.9.2022
- PID-tiekartan
kirjoitusseminaari 28.10.2022
- PID-tapaaminen 30.11.2022
- PID-tapaaminen 13.12.2022
- PID-tapaaminen 13.1.2023
- PID-tapaaminen 15.12.2023

PID-tiekartan julkaisu- ja keskustelutilaisuus 17.4.2023

- Suunnittelu: PID-tiekartan
julkistusseminaari 17.4.
 - Keskustelumuistiinpa
not: PID-tiekartan
julkistusseminaari
17.4.2023

Sanasto

Kirjallisuutta

Checklist

Ruotsin yhteentoimivuussihteeristö on kehittänyt organisaatioita varten seuraavan tarkistuslistan, jonka avulla voi lähestyä tunnisteiden hallintaa:

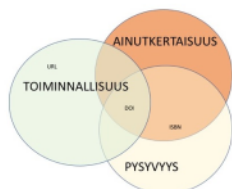
- onko organisaatiollasi datapolitiikka?
- onko organisaatiollasi tunnistepolitiikka?
- ovatko organisaatiosi tunnisteet sisäisesti yksilöllisiä?
- ovatko organisaatiosi tunnisteet globaalisti yksilöllisiä?
- ovatko organisaatiosi tunnisteet sisäisesti pysyviä?
- ovatko organisaatiosi tunnisteet globaalisti pysyviä?
- Mikäli käytössänne on vain organisaation sisäisiä tunnisteita, ovatko ne sellaisia, että niitä voidaan käyttää suositusten mukaisesti osana ulkoista pysyvää yksilöivää tunnistetta?
- onko käytettyjen tunnisteiden luonti ja käyttö organisaatiossa hallittua?
- toimiiko linkkien päivitys organisaatiossanne?
- onko tarvetta ulkoisen resolverin käytölle?
- jos pysyvät tunnisteet ovat URI-tunnisteita, ovatko ne EU-komission suosituksen mukaisia? ["http://{domain}/{tyyppi}/{käsite}/{viite}/"]

Mikäli käytössänne on PID-järjestelmä:

- käytetäänkö sitä vain sisäisesti vai myös ulkoisesti?
- onko järjestelmää integroitu muihin järjestelmiin?
- onko järjestelmälle olemassa hallintasuunnitelmaa?
- koulutetaanko järjestelmän käyttäjiä?
- onko järjestelmä luotettava koskien esim. tietoturvaa ja kopiointia?
- mikäli käytätte ulkopuolisen osapuolen tarjoamia tunnisteita tai resolvoitinta, onko niitä ylläpitävä taho auktoratiivinen ja luotettava?
- onko järjestelmä joustava ja tarjoaako se tietoa sen laatua heikentämättä?
- onko järjestelmä yhteentoimiva (kansallisten ja kansainvälisten tai avointen standardien mukainen)?

A is a Promise

Recent space activity

Lassi Lager

PID-verkosto updated Apr 29, 2024 [view change](#)

2024-05-21 työryhmän kokous updated Apr 22, 2024 [view change](#)

Jyrki Ilva

Kansallinen pysyvien tunnisteiden työryhmä updated Apr 18, 2024 [view change](#)

Space contributors

- [Lassi Lager](#) (10 days ago)
- [Jyrki Ilva](#) (21 days ago)
- [Josefine Nordling](#) (28 days ago)
- [Jessica Parland-von Essen](#) (92 days ago)
- [Sonja Sipponen](#) (161 days ago)
- ...

Lassi Lager

2024-04-11 työryhmän kokous updated Apr 11, 2024 [view change](#)

Josefine Nordling

2024-04-11 työryhmän kokous updated Apr 11, 2024 [view change](#)